

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВОЛОС Владислав.....	381
ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ФІКСАЦІЇ ЦИФРОВИХ СЛІДІВ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ	
ВОЛОШИНА Владлена.....	384
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	
ГОНЧАРУК Владислава.....	387
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ДЖЕРЕЛО КРИМІНАЛІСТИЧНИХ СЛІДІВ: ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗСЛІДУВАННЯ ТРАФІКІНГУ	
ГРЕБЕНЮК Сергій, КУШНІРЕНКО Наталія.....	391
СУДОВО–ДАКТИЛОСКОПІЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕВІПІЗНАНИХ ТРУПІВ ТА ЇХ ОСТАНКІВ ЗА ЦИФРОВИМИ ЗОБРАЖЕННЯМИ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ РУК ІЗ БІОМЕТРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	
ГРИНЕВИЧ Вікторія.....	397
МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ВЕРХОВЕНСТВОМ ПРАВА: ПРАВОВІ Й ЕТИЧНІ МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	
ДРИГА Єлизавета.....	401
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЗАВТУР Віктор.....	406
ЦИФРОВИЙ ОБШУК У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОЇ МОДЕЛІ	
ЗАГОРОДНІЙ Ігор.....	412
АЛГОРИТМІЗАЦІЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З МОЖЛИВОСТЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗКРИТТЯ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
ЗАГОРОДНІЙ Віктор.....	419
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИКА НА ЗАВЕРШАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	

ЗГОДА Юлія.....	423
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	
КІЛІМІЧЕНКО Сергій.....	428
ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	
КІЛІМІЧЕНКО Христина.....	434
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ	
КОВИРШИН Віктор.....	439
СПЕЦИФІКА ЗАТРИМАННЯ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
КОЛОДІН Денис, КОЛОДІНА Анна.....	442
ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ ЗАСОБІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Людмила.....	446
ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗГАДКИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ У ВИПАДКАХ ВИНЕСЕННЯ РІШЕННЯ ПРО СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
КРИВДА Людмила.....	450
ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МАКСИМЧУК Іван.....	453
ВПЛИВ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
МУНТЯНУ Юліан.....	458
АНАЛІЗ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗАРУЧНИКІВ	
НЕЧИПОРУК Володимир.....	461
ДИСТАНЦІЙНІ ДОПИТИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ФОКУСІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33611>

Кіліміченко Христина

*аспірантка кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7262-8828>
e-mail: kristina.tcimbal@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ

У тезах досліджено сутність типових тактичних операцій при розслідуванні злочинів проти національної безпеки, вчинених жінками. Визначено специфіку жіночої участі у таких злочинах та розмежовано поняття тактичної операції й комбінації. Запропоновано перелік операцій для підвищення ефективності досудового слідства.

Ключові слова: тактична операція, національна безпека, жінки, тактична комбінація, розслідування.

Kilimichenko Khrystyna

*postgraduate student of the Department of Criminalistics,
Forensic Examinations and Polygraphology,
National University «Odesa Law Academy»,
Odesa, Ukraine*

PECULIARITIES OF APPLYING TACTICAL OPERATIONS DURING THE INVESTIGATION OF CRIMES AGAINST NATIONAL SECURITY COMMITTED BY WOMEN

The theses explore the essence of typical tactical operations in the investigation of crimes against national security committed by women. The specifics of female participation in such crimes are identified, and the concepts of «tactical operation» and «tactical combination» are differentiated. A list of operations is proposed to improve the effectiveness of pre-trial investigation.

Keywords: tactical operation, national security, women, tactical combination, investigation.

Типова тактична операція під час розслідування злочинів проти основ національної безпеки, вчинених жінками, – це криміналістично обґрунтована програма комплексного, послідовного та узгодженого застосування слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових), оперативно–розшукових,

інформаційно–аналітичних, експертних і організаційних заходів, спрямованих на вирішення конкретного тактичного завдання у типовій слідчій ситуації з урахуванням специфіки жіночої участі у механізмі антидержавної злочинної діяльності. У провадженнях досліджуваної категорії такими завданнями можуть бути, зокрема, встановлення особи фігурантки, документування її контактів із представниками держави–агресора, виявлення кураторів і посередників, фіксація факту передачі інформації, встановлення джерел фінансування, перевірка мотивів і ступеня усвідомлення злочинної мети, а також припинення подальшої протиправної діяльності.

Разом із тим типову тактичну операцію у межах розслідування злочинів зазначеної категорії слід розглядати як заздалегідь розроблену криміналістичну програму реалізації комплексу дій та заходів, спрямованих на вирішення конкретного тактичного завдання на певному етапі розслідування, коли досягнення відповідної мети шляхом проведення окремої слідчої (розшукової) чи негласної слідчої (розшукової) дії є недостатнім або неможливим.

Специфіка таких типових тактичних операцій полягає у тому, що вони повинні враховувати не лише загальні закономірності розслідування злочинів проти основ національної безпеки, але й особливості жіночої участі у відповідній протиправній діяльності. Йдеться, зокрема, про можливе виконання жінкою конкретних злочинних функцій; використання нею соціальних, родинних чи професійних зв'язків; цифрових каналів комунікації; а також імовірність її перебування під впливом куратора, вербувальника, близької особи, пропагандистського середовища або інших чинників зовнішнього впливу.

Досить часто у криміналістичній літературі поряд із поняттям тактичної операції згадується інший тактичний засіб – тактична комбінація. Слід підкреслити, що дані два поняття в жодному разі не є тотожними за змістом та значенням, хоча в деяких підручниках з криміналістики все ще можна зустріти формулювання «тактичні операції (комбінації)». Зокрема визначають, що тактична комбінація – це певне поєднання тактичних прийомів чи слідчих дій та інших заходів, що має на меті вирішити конкретне завдання розслідування та зумовлене цією метою і слідчою ситуацією [2, с. 267; 6, с. 12]. В основі даного підходу до розуміння тактичної комбінації лежить традиція використання в теорії оперативно–розшукової діяльності поняття «оперативна комбінація». Деякі вчені визначають оперативну комбінацію як об'єднані спільною метою оперативно–розшукові заходи, методи і прийоми, спрямовані на вирішення певних тактичних задач оперативно–розшукової діяльності відповідно до оперативно–розшукової ситуації [5]. При цьому в теорії оперативно–розшукової діяльності поняття «оперативна комбінація» є ширшим за поняття «оперативна операція».

Проте з позиції науки криміналістики в поняття «операція» та «комбінація» закладається дещо інший зміст, обсяг та призначення даних тактичних засобів, аніж в теорії оперативно–розшукової діяльності. Тому, на нашу думку, в рамках положень криміналістичної тактики недоцільно об'єднувати в одному понятті дві

самостійні категорії – «поєднання тактичних прийомів» і «поєднання слідчих та інших заходів», адже зазначені тактичні засоби мають різну мету і не є рівнозначними між собою. Під тактичною комбінацією слід розуміти сукупність різних тактичних прийомів, об'єднаних однією метою для вирішення конкретного тактичного завдання в рамках однієї чи кількох слідчих дій [4, с. 248]. Тактичні комбінації можуть реалізовуватися задля: створення умов, необхідних для проведення процесуальної дії; забезпечення слідчої таємниці; здійснення тактичного впливу на слідчу ситуацію з метою її зміни або використання [3, с. 122]. Окрім того, з позиції складності організації та реалізації тактичні операції є більш високоорганізованими, адже їх реалізація передбачає здійснення взаємодії співробітників слідчих, оперативно–розшукових, ревізійних, контролюючих та інших органів, а також спеціалістів у певній галузі знань на шляху вирішення конкретного тактичного завдання [8, с.203].

Тож переходячи до визначення типових тактичних операцій та тактичних комбінацій, які можуть реалізовуватися під час розслідування злочинів проти основ національної безпеки, вчинених жінками, слід наголосити, що досить широка система досліджуваних злочинів не дозволяє визначитися із повним їх комплексом. Проте саме окремі складові механізму злочинної діяльності, пов'язані із участю жінок, переважним організованим характером такої протиправності, який не завжди вдається довести правоохоронним органам, та значним обсягом цифрової доказової інформації, дозволяють визначити ряд загальних типових тактичних операцій та комбінацій.

Як слушно відзначає В.С. Бондар, в умовах воєнної агресії і незахищеності кордонів України колабораційна діяльність, тероризм, державна зрада, екстремізм, сепаратизм набувають організованих форм, зумовлюють трансформацію організованої злочинності [1, с.112]. І до усіх названих науковцем антидержавних злочинів активно залучаються жінки у якості безпосередніх виконавиць, посередниць, зв'язкових, адміністраторок інформаційних ресурсів, фінансових операторок, учасниць злочинних схем, які збирають або передають відомості, координують комунікацію між учасниками, забезпечують поширення антидержавного контенту або виконують інші допоміжні функції. Це обумовлено тим фактом, що участь жінок може легко маскуватися під побутову, родинну, волонтерську, громадську, журналістську, інформаційну чи іншу зовні правомірну активність, що ускладнює своєчасне виявлення ознак злочинної діяльності та належне доказування фактичної ролі жінки у механізмі кримінального правопорушення.

З огляду на це ізольоване застосування окремих слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно–розшукових чи інформаційно–аналітичних заходів не завжди здатне забезпечити досягнення мети досудового розслідування. У багатьох випадках встановлення механізму злочинної діяльності, каналів комунікації, зв'язків із представниками держави–агресора, джерел

фінансування, способів конспірації, мотивів та ступеня усвідомлення жінкою протиправного характеру власних дій потребує комплексного, узгодженого та послідовного використання різних криміналістичних засобів. Саме тому особливого значення набуває проведення тактичних операцій як форми складної та спільної високоорганізованої діяльності різних підрозділів правоохоронних органів.

Зміст тактичної операції у провадженнях досліджуваної категорії може охоплювати як різнойменні, так і однойменні слідчі (розшукові) дії, НС(Р)Д, оперативні заходи, аналітичну роботу з відкритими джерелами, фінансовий аналіз, залучення спеціалістів і експертів, взаємодію зі ЗМІ, громадськими об'єднаннями, психологами, прикордонними, кібернетичними, фінансово-аналітичними та іншими компетентними підрозділами. Їх поєднання має бути не механічним, а функціонально обумовленим конкретною слідчою ситуацією та спрямованим на вирішення певного тактичного завдання.

Тактичні операції можуть бути спрямовані на вирішення низки ключових завдань: встановлення факту причетності жінки до злочину проти основ національної безпеки; визначення її функціональної ролі у механізмі протиправної діяльності; виявлення кураторів, посередників, співучасників та інших осіб, із якими вона взаємодіє; документування фактів передачі інформації, виконання завдань, отримання винагороди або поширення антидержавного контенту; встановлення джерел фінансування; виявлення цифрових і матеріальних слідів; припинення злочинної діяльності та нейтралізація протидії розслідуванню.

В.М. Шевчук виокремлює систему типових тактичних операцій, які можуть бути реалізовані під час розслідування різних видів кримінальних правопорушень. Зокрема, до таких типових тактичних операцій він відносить «Встановлення характеру події кримінального правопорушення», «Встановлення місця і часу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення способу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення предмету злочинного посягання», «Встановлення мотивів вчинення злочину», «Встановлення особи злочинця», «Встановлення особи потерпілого (жертви)», «Встановлення провокуючої поведінки жертви», «Перевірка зв'язків потерпілого», «Встановлення співучасників злочину», «Затримання злочинця на місці злочину», «Розшук особи, яка зникла з місця події і переховується від слідства», «Перевірка алібі підозрюваного», «Встановлення свідків», «Перевірка обмови», «Перевірка самообмови», «Нейтралізація протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб», «Вивчення особи підозрюваного», «Усунення негативного впливу з боку підозрюваного», «Захист доказів», «Захист потерпілих», «Захист свідків», «Профілактика» [7, с.346–347]. Загалом слід погодитися із наведеним переліком тактичних операцій, адже їх універсальний характер пов'язаний із типовістю тактичних завдань, на вирішення яких вони спрямовані.

Разом із тим, злочини проти основ національної безпеки мають свою певну специфіку, обумовлену механізмом злочинної діяльності, предметом злочинного

посягання, рівнем організованості та конспірації протиправної діяльності. Тому на нашу думку, до найбільш типових тактичних операцій у межах розслідування зазначеної категорії кримінальних правопорушень можна віднести: «Встановлення ролі жінки у механізмі антидержавної діяльності»; «Виявлення куратора та каналів комунікації»; «Документування передачі інформації представникам держави–агресора»; «Виявлення фінансового забезпечення протиправної діяльності»; «Затримання фігурантки під час реалізації контрольованої злочинної дії» («Затримання на гарячому»).

Таким чином, тактична операція у кримінальних провадженнях щодо злочинів проти основ національної безпеки, вчинених жінками, є не лише засобом поєднання окремих слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно–розшукових та інших заходів, а складною криміналістичною програмою, що забезпечує системне вирішення ключових завдань розслідування. Її застосування дозволяє вирішити складні тактичні завдання, процесуально закріпити виявлену інформацію та попередити завдання шкоди інтересам національної безпеки. Саме тому розроблення типових тактичних операцій для зазначеної категорії кримінальних проваджень слід розглядати як один із перспективних напрямів удосконалення криміналістичної методики розслідування злочинів проти основ національної безпеки, вчинених жінками.

Перелік використаних джерел:

- 1.Бондар В.С. Тактична операція як криміналістична категорія: сутність та зміст застосування під час розслідування злочинів, учинених злочинними спільнотами. Прикарпатський юридичний вісник. 2023. № 4 (51). С. 112–122.
- 2.Пчолкін В. Д., Федосова О. В. Тактичні операції при розслідуванні злочинів економічної спрямованості. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренко. 2019. № 4 (88). С. 265–277.
- 3.Копча В. В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.
- 4.Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т.В.Варфоломеева, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров та ін. Київ:Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
- 5.Оперативно–розшукова діяльність органів внутрішніх справ: Загальна частина: підручник / кол. авт.: Е. О. Дідоренко, І. П. Козаченко, Я. Ю. Кондратьєв та ін. ; за ред. Л.В. Бородича. Луганськ: РВВ ЛІВС, 1999. Т. 1. 390 с.
- 6.Чаплинський К.О. Тактика проведення окремих слідчих дій: монографія. Дніпропетровськ, 2006. 416 с.
- 7.Шевчук В.М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Харків: Видавнича агенція «Апостіль», 2013. 440 с.
- 8.Шевчук В.М. Тактичні операції в системі тактико–криміналістичних комплексів. Право і Безпека. 2012. № 4 (46). С. 199–205.